

منابع آب کاشان؛ تهدیدها و فرصت ها

شهرستان کاشان در منطقه گرم و خشک کشور قرار دارد که از سمت شمال و شرق مشرف به حاشیه دشت کویر است .

این شهرستان از مناطق کم آب کشور است و آب آشامیدنی آن بیشتر از منابع زیرزمینی تامین می شود چون در شهرستان کاشان رودخانه مهمی وجود ندارد و مهمترین رودخانه های این شهرستان با نام های هنجن، قهرود، لئجر و چم رود همگی فصلی هستند . سفره های آب های زیرزمینی کاشان از دامنه رشته کوههای کرکس شروع می شود و تا دریاچه نمک امتداد دارد .

در سال های اخیر با کاهش میانگین بارندگی ها در بلند مدت ، میزان آب در سفره های زیر زمینی این شهرستان به شدت کاهش یافته است .

متوسط بارندگی سالانه در شهرستان کاشان حدود ۱۳۵ میلی متر یعنی تقریباً " نصف میانگین بارندگی کشور و یک ششم بارندگی در جهان است.

تبخیر آب در پی خشکسالی و گرمای هوا در شهرستان کاشان را هم نباید نادیده گرفت ؛ درجه حرارت شهرستان کاشان در گرم ترین روزهای سال ، گاه تا حدود ۵۰ درجه و میزان تبخیر آب به ۳۰۰ میلی لیتر می رسد .

از سوی دیگر آب های شور دریاچه نمک نیز در این سال ها به سوی آب های شیرین سفره های زیرزمینی پیشروی کرده اند و باعث شوری آب شده اند به گونه ای که در مناطق آران و بیدگل ، نوش آباد ، سفید شهر و ابوزید آباد حتی یک چاه آب آشامیدنی باقی نمانده است .

نشست زمین در حدود یک متر و ترک خوردن زمین به عمق ۱۳۰ متر در پهنا ۲۰۰ کیلومتر نیز از دیگر مشکلات فراروی سفره های زیرزمینی آب کاشان است .

غیر از عوامل طبیعی ، شهروندان کاشان نیز منابع زیرزمینی آب شهرشان را به مخاطره انداخته اند .

کشاورزان و صنعتگران با برداشت بی رویه و غیرمجاز آب های زیرزمینی از طریق چاههای عمیق و نیمه عمیق ، بر معضل کمبود آب آشامیدنی شهرستان کاشان افزوده اند .

از سوی دیگر ۱۰۰ هزار چاه فاضلاب خانگی و صنعتی در شهرستان کاشان ، سلامت و بهداشت آب سفره های زیرزمینی کاشان را با خطر جدی مواجه نموده است .

به همین روی تامین آب آشامیدنی شهروندان کاشان در سال های اخیر به مهمترین دغدغه مسئولان آبفای این شهرستان تبدیل است .

طرح انتقال آب زاینده رود به کاشان یکی از طرح های تامین آب کاشان است که در دو ، سه سال گذشته آغاز شده است و همچنان ادامه دارد .

با بهره برداری کامل از این طرح ۱۱۰۰ لیتر در ثانیه آب زاینده رود به شهرستان کاشان و آران و بیدگل منتقل خواهد شد که این طرح اگر بطور دائم و بدون وقفه هم اجرا شود باز برای شهروندان کاشان کافی نخواهد بود .

طرح دیگری که در این زمینه آغاز شده ، شبکه فاضلاب و ساخت تصفیه خانه پساب شهرستان کاشان است که با اجرای این طرح پساب ها و فاضلاب های خانگی به شبکه فاضلاب شهری منتقل و بر این اساس از آلودگی جدی آب های زیرزمینی کاشان جلوگیری خواهد شد

علاوه بر این پساب های خانگی ، پس از تصفیه در بخش صنعت و کشاورزی استفاده خواهد شد که این طرح خود منجر به کاهش مصرف آب در بخش صنعت و کشاورزی می شود.

به هر حال ارتقای بهداشت عمومی و حفظ منابع زیرزمینی آب ، مهم ترین هدف اجرای شبکه فاضلاب شهری کاشان است .

شبکه ۴۰۰ کیلومتری فاضلاب و تصفیه خانه آن قرار است با وام ۵۹ میلیون یورویی بانک توسعه اسلامی و اختصاص اعتبارات دولتی در مدت ۴ سال اجرا شود .

برآورد اولیه مسئولان در خصوص هزینه اجرای این طرح ۱۲۰ میلیارد تومان است که با تلاش مسئولان آبخیز کاشان، بانک توسعه اسلامی، آبان پارسال در این زمینه، تفاهم نامه وام ۵۹ میلیون یورو (معادل ۷۷ میلیارد تومان) را امضا کرد.

در این طرح باید روزانه ۲۷۵ متر لوله فاضلاب به قطر ۲۰۰ تا ۱۲۰۰ میلی متر در عمق ۵ متری سطح معابر قرار داده شود.

البته سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور دستورالعمل اجرای این طرح را در سال ۱۳۸۱ ابلاغ کرد که تاکنون ۲۶ کیلومتر لوله گذاری این شبکه در محدوده شهرک انقلاب، بلوار قطب روانی، بلوار باهنر و بلوار شهید مطهری تا بوستان آیت الله مدنی اجرا شده است.

اما به رغم این تلاش ها، استقبال نکردن شهروندان کاشان از طرح شبکه فاضلاب و در پی آن تاخیر اجرای این طرح، باعث نگرانی جذب اعتبارات تخصیص یافته و وام این طرح شده است.

چرا که چنین وامی به آبخیز قم هم اختصاص یافته و این دو وام در یک ردیف اعتباری قرار دارند و اگر اجرای این طرح تاخیر داشته باشد، منجر به کاهش اعتبارات تسهیلات اختصاص یافته به کاشان و افزایش تسهیلات آبخیز قم خواهد شد.

برای همین مسئولان آبفای کاشان برای تسریع این طرح و تشویق شهروندان به منظور مشارکت در اجرای آن ، تسهیلات ۴۰۰ هزارتومانی حق انشعاب فاضلاب های خانگی را برای مشترکان کاشانی تعیین کرده اند .
با این حال شهروندان هنوز از این طرح و خرید اقساطی انشعاب فاضلاب استقبال نکرده اند .
سرافرازی کارمند بازنشسته بانک ملی کاشان با مهم دانستن طرح فاضلاب شهری می گوید : اطلاعی چندانی از چگونگی و زمان اجرای این طرح ندارم .

وی می افزاید : در این زمینه اطلاع رسانی خوبی نشده است ، اطلاع رسانی این طرح باید کامل و جامع باشد و باید از طریق همه رسانه ها اعم از روزنامه ، نشریات محلی ، پایگاههای اینترنتی ، رادیو و تلویزیون ، تبلیغات محیطی ، تلویزیون های شهری و جزوه های تشریحی اطلاع رسانی و همه شهروندان از اهمیت آن مطلع شود .

احمد پناهیده یکی دیگر از شهروندان کاشانی اطلاعات کاملی از اجرای طرح شبکه فاضلاب شهری کاشان دارد و می گوید : با اجرای این طرح صاحبان بناهای نوساز به جای پرداخت هزینه گزاف حفر چاه ، بطور اقساط ، انشعاب شبکه فاضلاب را می خردند و از آن پس هم دیگر نگران پر شدن چاه فاضلاب نخواهند بود .

یکی دیگر از شهروندان کاشان نیز می گوید : در رابطه با طرح شبکه فاضلاب هیچ اطلاعی ندارم چون فرصت بررسی و تحقیق آن را نداشته ام اما می دانم اجرای این طرح مشکل کمی و آلودگی آب شهر را برطرف می کند .

احمد معصومی می گوید : اگر شهروندان از مزایای اجرای این طرح اطلاعات کاملی داشته باشند ضمن استقبال از خرید انشعاب ، همکاری لازم را در این زمینه خواهند داشت و مشکلات آن را نیز با سعه صدر تحمل خواهند کرد .

گندم کار یکی دیگر از شهروندان کاشان هم می گوید : امروز بیشترین توصیه مسئولان کاشان در روزنامه ها و سایت های خبری و نشریات کاشان در مورد خرید انشعاب فاضلاب است و ما که علاقمند به مطالب رسانه ها هستیم از این طرح اطلاع کاملی داریم ولی اغلب مردم که نشریات را نمی خوانند و به اینترنت دسترسی ندارند در مورد آن هیچ اطلاعی ندارند .

گندم کار تاکید می کند : شرکت فاضلاب کاشان برای اطلاع رسانی به شهروندان باید از همه امکانات برای معرفی طرح و تشویق شهروندان برای اخذ انشعاب استفاده نماید که یکی از بهترین این امکانات ، اطلاع رسانی در قبض های آب است .

حسین مظفري يکي ديگر از شهروندان هم در اين زمينه مي گويد : چطور است که شرکت آب و فاضلاب کاشان پيش از اجراي اين طرح در صدد واگذاري حق انشعاب به شهروندان است ؟ بهتر است شرکت آب و فاضلاب ، مرحله به مرحله اجراي اين طرح را در معابر شروع کند و در پايان هر مرحله ، مردم آن منطقه را به خريد انشعاب فاضلاب تشويق و در صورت لزوم مجبور کند .

وي مي افزايد : به يقين تا زماني که مردم به عينه لوله هاي فاضلاب را در کوچه ها و خيابان هايشان نبينند هر چقدر هم در مورد آن تبليغات شده باشد چندان رغبتي براي خريد انشعاب آن نخواهند داشت .

به گفته وي ، شرکت آب و فاضلاب بايد موقع واگذاري انشعاب جديد آب به متقاضيان ، انشعاب فاضلاب را نيز به آنها بفروشد و از طرفي موعده بهره برداري از اين انشعاب را به متقاضی اعلام کند .

حسین مظفري مي گويد : رسانه ها و تربیون مدارس و دانشگاهها و همچنین معتمدان محلی نقش مهمی در تبیین اهداف اجرای این طرح دارند ؛ مردم کاشان باید يقين کنند آبی که می نوشند از زیر چاههای فاضلاب خانگی شان استحصال می شود و ممکن است با نشست ها و ترک های زمین ، این آب روز به روز آلوده تر شود .

به هر حال بايد گفت مسئولان شرکت آب و فاضلاب و مردم در اجراي شبکه فاضلاب بايد همگام باشند و نبايد مردم جلوتر از طرح حرکت کنند .

شرکت آب و فاضلاب کاشان علاوه بر تبليغات و اطلاع رسانی گسترده اين طرح ، بايد مشکلات سفره هاي زیرزمینی آب را به زبان ساده به مردم بگویند و مردم نيز با توجه به شرايط اقليمي کاشان و وضعیت منابع آب منطقه و حساسیت و اهمیت آب برای نسل های آینده ، بايد به حفظ منابع آب شهر توجه ویژه ای داشته باشند و در اين زمينه با شرکت آب و فاضلاب بطور جدی همکاری کنند .

